

Az Európai Politikai Közösség jereváni csúcstalálkozásának geopolitikai jelentősége és szimbolikája

KRÁNITZ PÉTER PÁL

MKI Nézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Szerző(k):

Kránitz Péter Pál

Lektorálta:

Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

Borítókép forrás: Shutterstock

Kránitz Péter Pál, vezető kutató, MKI

AZ EURÓPAI POLITIKAI KÖZÖSSÉG JEREVÁNI CSÚCSTALÁLKOZÓJÁNAK GEOPOLITIKAI JELENTŐSÉGE ÉS SZIMBOLIKÁJA

Szimbolikus helyszínen ül össze első ideai tanácskozására az Európai Politikai Közösség. A tavaszi csúcstalálkozóznak ugyanis Oroszország egykori legszorosabb szövetségese, Örményország ad otthont fővárosában, Jerevánban. A 2022-ben életre hívott Európai Politikai Közösség egy geopolitikai projekt, amely alternatívát kíván támasztani a kontinentális orosz nagyhatalmi törekvésekkel szemben, s egy közös geopolitikai erőterbe kívánja tömöríteni a teljes európai kontinens, a Fekete-tengeri régió és a Dél-Kaukázus összes államát – kivéve Oroszországot és Belaruszt. Örményország további, európai integrációja és transzatlanti együttműködése azonban jelentős biztonsági (úgy katonai, mint gazdasági- és energia-biztonsági) kockázatokat rejt, hiszen az örmény gazdaság továbbra is jelentősen függ az orosz piacoktól és energiaszállítmányoktól, valamint az orosz-örmény védelmi együttműködések jelentik az egyetlen – bár csak papíron létező – védelmi garanciális rendszert Örményország számára. Az iráni háború, és a stagnáló örmény-azerbajdzsáni békefolyamat árnyékában e kényes helyzet jelentős kihívásokat támaszt nem csupán az örmény vezetés, de minden regionális szereplő számára.

AZ EURÓPAI POLITIKAI KÖZÖSSÉG MINT GEOPOLITIKAI KIÁLTVÁNY

Ukrajna 2022. évi, orosz inváziója következtében Európa újra felfedezte a geopolitikát. Új lendületet vett az Európai Unió bővítéspolitikája, megkezdődött az orosz energiahordozók kivezetése az európai energiámixből, soha nem látott gazdasági szankciók léptek életbe, a tagállamok védelmi kiadásai 2025-re közel 63 százalékkal emelkedtek 2020-hoz képest, sőt, még bizonyos sajtókorlátozások is életbe léptek a közösség területén.¹

1 "EU defence in numbers," *Európai Bizottság*, hozzáférés: 2026. április 30., <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/defence-numbers/>. A sajtókorlátozással, vagyis az orosz állami hírdalok betiltásával kapcsolatba bővebben lásd: „Russia’s war of aggression against Ukraine: Council bans broadcasting activities in the European Union of four more Russia-associated media outlets.” az Európai Unió Tanácsa, 2024. május 17., <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/17/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-council-bans-broadcasting-activities-in-the-european-union-of-four-more-russia-associated-media-outlets/>.

Az EU a geopolitika alá rendelte a bővítés-, az energia- és a gazdaságpolitikát, sőt, csatarendbe állította a földrajzot is. A politikai nyelvzetben rögzült a „tágabb Európa” kifejezés, amely immár a teljes európai kontinenst egyetlen politikai közösségnek tekinti – Oroszország és Belarusz kivételével. (Ezzel ellentétes folyamatok játszódtak le Oroszországban – Moszkvából tekintve Eurázsia nyugaton immár nem az Atlanti-óceán partvidékéig, hanem csupán Belaruszig terjed.) A geopolitikai törésvonalak mentén hidak tűnnek el és falak épülnek – sőt, egy több millió taposóaknából álló „vasfüggöny” is az EU keleti határait borul.²

E folyamatnak egy geopolitikai kiáltványa volt az Európai Politikai Közösség (EPK) létrehozása 2022-ben. Az Európai Bizottság Emmanuel Macron francia elnök javaslatára hívta életre a kormányközi konzultációs és koordinációs fórumot, amelyre a kontinentális Európa minden egyes állama meghívást kapott Izlandtól és Norvégiától, Moldován és Szerbián át Grúziáig és Azerbajdzsánig – kivéve Oroszországot és Belaruszt. A közösség közvetlen funkciója elsősorban a politikai konzultáció, az európai vezetők közötti bizalom- és közösségépítés, ám mindezen felül a szimbolizmusban is keresendő – a pusztán tény, hogy a brit, a francia és a német, valamint a szerb és a török, a moldovai és ukrán állam- és kormányfők egyazon asztalnál ülnek, erős üzenetet hordoz a teljes nemzetközi rendszer felé. Az EPK hosszútávú geostratégiai célja mindezekon túlmenően potenciálisan egy új, európai vezetésű geopolitikai erőter kialakítása lehet, amely egységfrontba tömöríti teljes Európát, a Fekete-tenger régiót és a Dél-Kaukázust a közösnek vélt biztonsági fenyegetésekkel szemben.³

A közösség félévente megrendezett csúcstalálkozóit rendre szimbolikus helyszíneken tartják – 2023 júniusában Moldova, 2024 novemberében Magyarország, 2025 májusában Albánia adott otthont a találkozóknak. A volt szovjet tagköztársaság, Moldova, pusztán hónapokkal a csúcstalálkozó előtt nyerte el európai uniós tagjelöltségét, 2023 nyarán már megkezdte az előkészületeket a sorsdöntő, 2024. évi elnökválasztásra, valamint hozzálátott az orosz fosszilis energiahordozókról való, fokozatos leválásra. 2024 novemberében Magyarország volt az EU

2 Ugo Poletti, „Odesa Region Cut Off From Romania and Moldova After Bridge Attack,” *Kyiv Post*, 2025. December 19., <https://www.kyivpost.com/post/66617>; „Trapped between borders: the life-threatening consequences of increased militarisation at the Poland-Belarus border,” Medecins Sans Frontieres Briefing Note, 2025 január, <https://www.msf.org/trapped-between-borders-life-threatening-consequences-increased-militarisation-poland-belarus>; David Blair, „Europe is building a new ‘Iron Curtain’– with millions of landmines,” *The Telegraph*, 2025. június 24., <https://www.telegraph.co.uk/news/2025/06/24/lithuania-iron-curtain-landmines-europe/>.

3 Desmond Dinan, „The European Council in 2022 Overview of dynamics, discussions and decisions,” European Parliamentary Research Service, 2024. április, [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2024\)757784](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2024)757784).

soros elnöke, míg a tagjelölt Albánia európai uniós csatlakozási folyamata ebben az időszakban vett évek óta nem látott lendületet.

A JEREVÁNI HELYSZÍN SZIMBOLIZMUSA

Az idei év első EPK-csúcstalálkozására 2026. május 4-én Jerevánban, az örmény fővárosban kerül sor. A helyszínválasztás különösen jelentős szimbolizmus-sal bír, amelyből kézzelfogható geopolitikai következtetéseket vonhatunk le. A 2020. évi, második karabahi háborút, de különösen az örmény-azerbajdzsáni konfliktus 2022. évi eszkalációját követően Jereván jelentős lépéseket tett az Oroszországtól való, egyoldalú védelmi, gazdasági és általában vett geopolitikai függésének a csökkentése és egy diverzifikált külkapcsolati rendszer megteremtése érdekében, amelynek egyik elsődleges csapásiránya az Európai Unió.

Örményország megnyitotta határait az Európai Unió Megfigyelő Missziója előtt, amely bár egy fegyvertelen misszió, tagjait többnyire rendőrtisztekből és biztonsági szakemberekből verbuválták, amelyhez ráadásul nem csupán az Európai Unió tagállamai, de Kanada is hozzájárult, s ezáltal egy kvázi-transzatlanti együttműködéssé vált. Örményország jelentős védelmi kapacitásokat vásárolt Franciaországtól, köztük páncélozott járműveket és tarackokat, az Európai Unió pedig két ütemben összesen 30 millió euró értékben támogatta Örményország védelmi kapacitásainak fejlesztését.⁴ 2026 februárjában JD Vance amerikai alelnök ugyancsak az örmény fővárosban jelentette be, az Egyesült Államok 11 millió dollár értékben fog Örményország rendelkezésére bocsátani felderítő drónokat.⁵ Míg korábban Oroszország biztosította Örményország fegyvervásárlásainak 96 százalékát, ez az arány 2024-re 10 százalék alá esett.⁶

Az örmény Nemzetgyűlés 2025-ben jogszabályt fogadott el az Európai Uniós csatlakozási folyamat megkezdéséről, s bár e tekintetben érdemi lépés nem történt, az év végén előbb megszületett az EU–Örményország

4 „European Peace Facility: Council adopts the second bilateral assistance measure in support of Armenia,” Az Európai Unió Tanácsa, 2026. január 29., <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/01/29/european-peace-facility-council-adopts-the-second-bilateral-assistance-measure-in-support-of-armenia/>.

5 „Armenia acquires V-BAT drones from U.S. – Prime Minister,” *Armenpress*, 2026. február 9., <https://armenpress.am/en/article/1241656>.

6 Marianna Mkrtchyan, „Armenia reduces military-technological cooperation with Russia to less than 10% - Armen Grigoryan.” *ArmInfo*, 2024. március 2., https://arminfo.info/full_news.php?id=82267&lang=3.

vízumliberalizációs akcióterv, majd az EU–Örményország Partnerség Stratégiai Agendája.⁷ Az Európai Unió 2024. évi Ellenállási és Fejlődési Terve 270 millió euróval támogatja 2027-ig az örményországi kis- és közepes vállalatokat, a digitalizációt és infrastrukturális fejlesztéseket.⁸ 2026-ban az Európai Unió újabb missziót delegált Örményországba, amely az örmény hatóságokat támogatja a júniusi parlamenti választásokkal kapcsolatos orosz hibrid hadműveletekkel szembeni ellenállóképesség megerősítésében.⁹ Örményország és az Egyesült Államok ezalatt megállapodott egy sor kulcsfontosságú örményországi beruházásról olyan stratégiai ágazatokban, mint az atomenergia és a mesterséges intelligencia. Az Egyesült Államok továbbá valós geostratégiai szereplőként tűnt fel Örményországban, miután vállalta, hogy amerikai részvétellel épül ki az Azerbajdzsánt és Nahicsevánt összekötő kereskedelmi útvonal Dél-Örményország területén, avagy a Trump Route for International Peace and Prosperity (TRIPP), amelyre az örmény-azerbajdzsáni békefolyamat stabilitása és fenntarthatósága szempontjából az egyik legjelentősebb nemzetközi kezdeményezés-ként tekinthetünk.¹⁰

Az Európai Politikai Közösség jereváni csúcstalálkozója szimbolikusan megerősíti az Európai Unió és Örményország közötti partnerséget és bizalmat. Azt az üzenetet hordozza a világ közvéleménye, de különösen az orosz politikai vezetés irányába, hogy Örményország az európai közösség része, a formálódó „tágabb Európa” potenciális keleti szárnya. Ezen kívül a jereváni csúcstalálkozó üzenetet hordoz Baku és Ankara felé is: Európa elkötelezett az örmény-azerbajdzsáni békefolyamat mellett. A pusztán tény, hogy vezető európai állam- és kormányfők, köztük Emmanuel Macron francia elnök, Friedrich Merz német kancellár és Giorgia Meloni olasz kormányfő, továbbá az Európai Tanács és az Európai

7 „European Commission presents action plan on visa liberalisation with Armenia,” *EU Neighbours East*, 2025. november 6., <https://euneighbourseast.eu/news/latest-news/european-commission-presents-action-plan-on-visa-liberalisation-with-armenia/>; „European Union and Armenia adopt new Strategic Agenda to deepen partnership,” Directorate-General for Enlargement and Eastern Neighbourhood, 2025. december 2., https://enlargement.ec.europa.eu/news/european-union-and-armenia-adopt-new-strategic-agenda-deepen-partnership-2025-12-02_en.

8 „EU and Armenia announce political agreement on partnership agenda,” *EU Neighbours East*, 2025. július 1., <https://euneighbourseast.eu/news/latest-news/eu-and-armenia-announce-political-agreement-on-partnership-agenda/>.

9 „Armenia: EU establishes a new civilian mission to contribute strengthening the country’s resilience,” Az Európai Unió Tanácsa, 2026. április 21., <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/04/21/armenia-eu-establishes-a-new-civilian-mission-to-contribute-strengthening-the-country-s-resilience/>.

10 Kránitz Péter Pál, „A Grand Strategy for the U.S. in Central Eurasia: Escaping Eastern Question 2.0 and Introducing a Three Seas Initiative for Central Eurasia,” HIIA Perspective, 2026. január 9., <https://hii.hu/en/a-grand-strategy-for-the-u-s-in-central-eurasia-escaping-eastern-question-2-0-and-introducing-a-three-seas-initiative-for-central-eurasia/>.

Bizottság elnöke is Jerevánba látogat, mintegy 45 kilométerre Irán északnyugati határaitól, megerősíti az Örményország stabilitásába és biztonságába vetett bizalmat. A találkozó időpontja is jelentős szimbolikával bír: mindössze egyetlen hónappal az örményországi parlamenti választások előtt özönlik el az európai politikusok Jerevánt, amellyel indirekt módon Nikol Pasinján miniszterelnök választási esélyeit és kampányát erősítik. Az örmény ellenzék nehezményezi is az Európai Unió eljárását, érvelésük szerint az ehhez hasonló csúcstalálkozókat a protokoll szerint a választásokat követően illene megtartani.

TÚL A SZIMBOLIKÁN: ÖRMÉNYORSZÁG EURÓPA-POLITIKÁJÁNAK GEOPOLITIKAI JELENTŐSÉGE

Az Európai Politikai Közösség csúcstalálkozójának margóján rendezik meg Jerevánban az első Európai Unió–Örményország csúcstalálkozót 2026. május 4–5. között, amely Örményország európai integrációjának történelmi, de egyben kockázatos lépése. Az Európai Unió és Grúzia, valamint az Egyesült Államok és Grúzia között 2023 óta folyamatosan eszkalálódó politikai válság következtében látszólag Örményország vált a régió európai integrációjának és transzatlanti együttműködésének éllovasává. Az örmény-európai kétoldalú politikai koordináció a 2024. évi első, Partnerségi Tanácsülés és a két hónappal később megrendezett EU-USA-Örményország trilaterális találkozó óta rendszeres egyeztetésekben intézményesült, mely folyamatnak az eddiggvolt kicsúcsosodását jelenti a mostani csúcstalálkozó, amely egyben az eddigi legmagasabb szintű kétoldalú tanácskozás lesz.

Az Európai Unió–Örményország csúcstalálkozón a felek várhatóan tovább mélyítik a kétoldalú gazdasági kapcsolatokat, különösen a konnektivitás, az energia, a kereskedelem és a digitális együttműködés terén. Várakozások szerint az Európai Unió újabb pénzügyi támogatásokat nyithat meg az örmény gazdaság előtt, és külön figyelmet kaphat a TRIPP fejlesztésére irányuló európai beruházások lehetősége is. A találkozó alkalmával fogja aláírni Nikol Pasinján örmény kormányfő és Emmanuel Macron francia elnök Örményország és Franciaország új stratégiai partnerségi megállapodását.¹¹

Az Európai Politikai Közösség csúcstalálkozója, és az EU–Örményország értekezlet bizonyos tekintetben stabilizáló hatást válthat ki a régióban, ugyan-

11 „Armenia and France set to sign new strategic cooperation agreement,” *Armenpress*, 2026. április 28., <https://armenpress.am/en/article/1248713>.

is Örményország geopolitikai súlynövekedését és diplomáciai mozgásterének kitágulását jelzi a régióban érdekelt közép- és nagyhatalmak irányába, amely így ösztönzőleg hathat az utóbbi hónapokban stagnálni látszó örmény-azerbajdzsáni békefolyamatra.

Másrészről azonban Örményország további távolodása az oroszvezetésű politikai és védelmi együttműködési rendszerektől destabilizáló hatást is kiválthat a régióban. Örményország ugyanis továbbra is tagja a Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezetének és továbbra is életben vannak a Jereván és Moszkva között korábban megkötött, hosszútávú és stratégiai fontosságú védelmi együttműködési megállapodások. Az egyre szorosabb európai és amerikai védelemipari együttműködéssel a gyakorlatban inaktív, ám elméletben mégis egyedülálló biztonsági garanciákkal szolgáló orosz-örmény szövetségi kapcsolatokat teszi kockára Örményország. Sem az Európai Unió, sem az Egyesült Államok, nem képes ugyanis átvenni Oroszország katonai erőkitvétési képességeit a régióban – bár az orosz fegyverszállítmányok jelentette függési viszonyt sikeresen számolta fel Örményország, az akvizíciók 43 százalékát 2022 és 2024 között nem a NATO-tagállamok, hanem India biztosította Örményország rendelkezésére, ám az iráni háború következtében az indiai szállítmányok is akadoznak.¹² Az EU által folyósított 30 millió eurós támogatás pusztán szimbolikus összeg, eltörpül az Örményország nyugati, déli és keleti szomszédainak haderőfejlesztési költségvetéséhez képest. Amennyiben Örményország végleg elveszti Oroszország bizalmát, az eddiginél is kiszolgáltatottabb biztonságpolitikai helyzetben találhatja magát.

Örményország egyre szorosabb védelmi és politikai együttműködése az Európai Unióval és az Egyesült Államokkal egy másik regionális hatalom, Irán szemében is szálkát jelent. Örményország és Irán hagyományosan szoros politikai és gazdasági viszonyt ápol, Grúzia után Irán biztosítja Örményország egyetlen szárazföldi kapcsolatát a külvilággal. Egy cseremegállapodás révén Örményország elektromos áramot bocsát déli, Irán pedig földgázt szállít északi szomszédjának. Sőt, Irán jelentős politikai támogatást is nyújtott Örményország számára a karabahi konfliktus legkritikusabb pillanataiban – jelentős mobilitációval járó hadgyakorlatokat tartott Azerbajdzsán határai mentén. Teherán azonban az elmúlt években többször is élesen bírálta Jereván Európa- és Amerika-politikáját, és figyelmeztetett, akár fegyveresen is kész beavatkozni, amennyi-

12 „India accounts for 43% of Armenia’s arms imports,” *Report.az*, 2025. április 17., <https://report.az/en/region/india-accounts-for-43-of-armenia-s-arms-imports>.

ben Dél-Örményország területén amerikai biztonsági magánvállalatok jelennek meg a TRIPP-útvonal biztosítása érdekében.¹³

A katonai dimenzióval megegyező súlyú szempontot jelent az euroatlanti integráció által Örményország gazdasági- és energiabiztonságára gyakorolt potenciális hatása. Örményország ugyanis vámunióban áll Oroszországgal, valamint az Eurázsiai Gazdasági Unió (EAEU) keretei közt egy sor másik poszt-szovjet állammal – az eurázsiai és az európai egységes piacok azonban egymással összeegyeztethetetlenek, ha Örményország valaha csatlakozni szeretne az Európai Unióhoz, vagy akár csak vámunióra törne az EU-val, ahhoz búcsút kellene intenie az orosz, a kazah, a fehérorosz és az EAEU többi piacához való korlátlan hozzáférésnek. Holott az örmény külkereskedelem elsőszámú export-piacja Oroszország, amely a teljes forgalom 35 százalékát biztosította 2025-ben. Az orosz piac háromszorosa a teljes Európai Uniónak, míg a teljes Eurázsiai Gazdasági Unió piacai a kivétel mintegy 40 százalékát biztosították.¹⁴ Örményország európai integrációjával szemben az utóbbi hetekben az orosz hatóságok jelentős válaszlépéseket foganatosítottak: 2026 áprilisában, napokkal a jereváni csúcstalálkozó előtt visszavonták az egyik legnagyobb örmény brandy-vállalat, a Prosján Konyak, valamint a legnagyobb ásványvíz-gyártó, a Dzsermuk termékeinek forgalmi engedélyét Oroszországban.¹⁵ Amennyiben az örmény-európai gazdasági kapcsolatok a jövőben a mostaninál is szorosabbra fonódnak, ezekhez hasonló tilalmakra lehet számítani, az ezekből fakadó gazdasági károk enyhítése az Európai Unió felelőssége lesz.

A kereskedelmi deficitnél is jelentősebb érvágást jelenthet az örmény gazdaság és háztartások számára egy lehetséges energiaválság. Örményország ugyanis jelentős energiaimportra szorul, különösen a földgáz tekintetében, amelynek mintegy 80 százalékát Oroszországtól vásárolja, a fennmaradó ötödreszt Irántól szerzi be. Egyéb üzemanyagot, például olajszármazékokat és benzint is elsősorban Oroszországtól vásárol, s bár 2025 decembere óta Azerbajdzsán is megkezdte a finomított olaj értékesítését Örményországban, az azerbajdzsáni importpiac a jelenlegi kényes diplomáciai helyzetben szélsőségesen instabilnak mondható. Az energiaéhes Európai Unió nincs abban a helyzetben, hogy energi-

13 „IRGC warns of severe consequences over US-controlled Zangezur corridor,” *Iran International*, 2025. augusztus 10., <https://www.iranintl.com/en/202508105642>.

14 „External trade database,” Statistical Committee of the Republic of Armenia, hozzáférés: 2026. április 30., <https://armstat.am/en/?nid=160>.

15 „Armenian Brandy Exporter Faces Russian Ban,” *Azatutjun*, 2026. április 9., <https://www.azatutyun.am/a/33728607.html>; „Система »Честный знак« заблокировала продажу 338 тыс. бутылок воды »Джермук«,” *TASS*, 2026. április 28., <https://tass.ru/ekonomika/27241281>.

ával lássa el Örményországot, ezért Örményország európai integrációja az energiabiztonság szempontjából is komoly kockázatokat rejt.

ÖSSZEGRÉS

Az Európai Politikai Közösség egy geopolitikai projekt, a „tágabb Európa” koncepcióját akarja valós tartalommal megtölteni, amely így reális alternatívát támaszthat az Oroszország által táplált, ezzel ellentétes irányban ható nagyhatalmi programmal, az „Orosz Világ” és az eurázsianizmus politikai koncepcióival szemben. Ahogy a korábbi csúcstalálkozók, úgy az idei első tanácskozás is szimbolikus helyszínen, Jerevánban ül össze. Örményország ugyanis az utóbbi években megkísérelte lebontani egyoldalú függési viszonyát Oroszországgal szemben, mely folyamatban többek között az Európai Unióban talált partnerre. A jereváni csúcsertekezlet, és a vele párhuzamosan megrendezett első EU-Örményország Csúcstalálkozó, így újra megerősíti az Európai Unió jelenlétét a Dél-Kaukázus posztszovjet régiójában.

Az európai integráció és a transzatlanti együttműködés azonban jelentős kockázatokkal járhat Örményország számára. Amennyiben formálisan is megszűnne tagsága a Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezetében, és valamelyik fél felmondaná az orosz-örmény kétoldalú biztonsági megállapodásokat, Örményország – valójában csak papíron létező – védelmi garanciális rendszere megszűnne létezni, amely jelentős biztonsági kockázatokkal és kiszolgáltatottsággal járna. Örményország további gazdasági integrációja az Európai Unióval másrészeről kockára teszi az örmény gazdasági- és energiabiztonság legjelentősebb nemzetközi és kétoldalú együttműködési mechanizmusait, az Eurázsiai Gazdasági Unió közös piacát, az orosz-örmény vámuniót, valamint az orosz és iráni földgáz- és üzemanyag-szállításokat.

**MAGYAR
KÜLTÜGYI
INTÉZET**